

Sygn. akt I C 752/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 listopada 2018 r.

Sąd Rejonowy w Piszcu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSR Anna Gajewska
Protokolant:	sekretarka Agnieszka Zuzga

po rozpoznaniu w dniu 16 listopada 2018 r. w Piszcu

sprawy z powództwa I. K.

przeciwko (...) - (...) Bankowi Spółdzielczemu w P.

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym

o r z e k a :

Oddala powództwo.

Sygn. akt I C 752/18

UZASADNIENIE

I. K. wytoczyła powództwo przeciwko (...) - (...) Bankowi Spółdzielczemu w P. o uzgodnienie treści księgi wieczystej o numerze (...) - prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Piszcu dla nieruchomości położonej w K. w gminie B. - z rzeczywistym stanem prawnym poprzez wykreślenie z działu IV księgi wieczystej hipoteki umownej zwykłej w wysokości 120,00 złotych ustanowionej na rzecz Banku Spółdzielczego w B..

W uzasadnieniu pozwu powódka podniosła, że jest współwłaścicielką opisaną wyżej nieruchomości. Przedmiotowa hipoteka została wpisana celem zabezpieczenia wierzytelności Banku Spółdzielczego w B. z tytułu kredytu udzielonego w 1983 roku A. K. – mężowi powódki. Z posiadanych przez powódkę informacji wynika jednoznacznie, że cały kredyt został spłacony, natomiast nie zostały dopełnione formalności związane z wykreśleniem hipoteki. Powódka nie może wystąpić do wymienionego banku z wnioskiem o wykreślenie hipoteki, albowiem bank ten nie istnieje od 1999 roku. Archiwum ówczesnego Banku Spółdzielczego zostało przekazane przez Syndyka Masy Upadłości pozwanemu (...) - (...) Bankowi Spółdzielczemu w P.. W ocenie powódki, ponieważ pozwany dysponuje dokumentacją archiwalną nieistniejącego Banku Spółdzielczego w B., a zabezpieczona hipoteką wierzytelność została spłacona przed ogłoszeniem upadłości wierzyciela, pozew niniejszy jest uzasadniony.

Pozwany (...) - (...) Bank Spółdzielczy w P. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu podniósł zarzut braku legitymacji procesowej bierniej po stronie pozwanego. Pozwany podkreślił, że nie jest następcą prawnym zlikwidowanego Banku Spółdzielczego w B. i nie wstąpił w prawa wierzyciela hipotecznego. Na podstawie umowy przechowywania, zgodnie z obowiązującymi ówczesnie przepisami archiwizacyjnymi, pozwany przejął jedynie na przechowanie określone dokumenty Banku Spółdzielczego w B.. Przekazanie dokumentów banku

na podstawie umowy przechowywania przez syndyka masy upadłości nie powoduje zaistnienia następstwa prawnego oraz zmian w zakresie rozporządzania wierzytelnościami i wydawania w związku z nimi decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

W dziale IV. księgi wieczystej o numerze (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Piszcu dla nieruchomości położonej w K. w gminie B., wpisana jest hipoteka umowna zwykła w wysokości 120,00 złotych, ustanowiona na rzecz Banku Spółdzielczego w B. celem zabezpieczenia spłaty kredytu zaciągniętego przez A. K. na pokrycie reszty ceny nabycia tejże nieruchomości w oparciu o umowę sprzedaży nieruchomości zawartą 27 października 1983 roku.

A. K. zmarł 23 marca 2011 roku, a spadek po nim na podstawie ustawy nabyli w częściach równych: żona I. K., syn R. K., syn K. K. (1) oraz syn K. K. (2).

Obecnie, opisana wyżej nieruchomość stanowi współwłasność synów A. R. K. i K. K. (1).

(okoliczności bezsporne, dowód: odpis księgi wieczystej (...) k. 18-19; postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku k. 6 akt sprawy I C 785/15 Sądu Rejonowego w Piszcu)

Bank Spółdzielczy w B. nie był wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego, albowiem ustawa z 20 sierpnia 1997 roku o Krajowym Rejestrze Sądowym weszła w życie 1 stycznia 2001 roku.

Sąd Okręgowy w Białymstoku VII Wydział Gospodarczy postanowieniem wydanym 30 sierpnia 1999 roku w sprawie VII GU 2/95 z powództwa Prezesa Narodowego Banku Polskiego w W. przeciwko Bankowi Spółdzielczemu w B., stwierdził ukończenie postępowania upadłościowego Banku Spółdzielczego w B., wskutek wykonania ostatniego planu podziału masy upadłości.

Bank Spółdzielczy w B. został wykreślony z Rejestru Spółdzielni 6 października 1999 roku na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Suwałkach wydanego w sprawie sygn. akt Ns-Rej S 109/99.

Na dzień 30 września 1997 roku Bank Spółdzielczy w B. nie posiadał wierzytelności względem A. K. z tytułu kredytu zaciągniętego na pokrycie reszty ceny nabycia nieruchomości, dla której przez Sąd Rejonowy w Piszcu prowadzona jest księga wieczysta (...).

(dowód: informacja z Sądu Okręgowego w Olsztynie VIII Wydziału Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego k. 27 akt sprawy I C 785/15 Sądu Rejonowego w Piszcu; informacja z Sądu Okręgowego w Białymstoku VII Wydziału Gospodarczego sygn. akt VII GU 2/95 k. 41 akt sprawy I C 785/15 Sądu Rejonowego w Piszcu; pismo z Sądu Okręgowego w Białymstoku VII Wydziału Gospodarczego wraz z załączonym do niego „wykazem niespłaconych kredytów na rzecz Banku Spółdzielczego w B. na dzień 30.09.1997r.” k. 7-8)

Na podstawie umowy przechowywania, zgodnie z obowiązującymi ówczynie przepisami archiwizacyjnymi, (...) (...) Bank Spółdzielczy w P. przyjął od syndyka masy upadłości na przechowanie określone dokumenty Banku Spółdzielczego w B..

Archiwum Banku Spółdzielczego w B., przekazane (...) (...) Bankowi Spółdzielczemu w P. przez syndyka masy upadłości, nie zawiera dokumentacji dotyczącej kredytu zaciągniętego przez A. K. na pokrycie reszty ceny nabycia nieruchomości, dla której przez Sąd Rejonowy w Piszcu prowadzona jest księga wieczysta (...).

(okoliczność bezsporna; dowód: pismo z (...) (...) Banku Spółdzielczego w P. z 03.08.2015r. k. 9)

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powódki podlega oddaleniu z uwagi na brak legitymacji procesowej czynnej po stronie powódki oraz legitymacji procesowej biernej po stronie pozwanego (...) (...) Banku Spółdzielczego w P. w niniejszej sprawie.

O istnieniu czy też braku legitymacji procesowej decyduje prawo materialne związane z konkretną sytuacją będącą przedmiotem sporu między stronami. Strona ma legitymację procesową wówczas, gdy na podstawie przepisów prawa materialnego jest uprawniona do występowania w określonym procesie cywilnym w charakterze powoda lub pozwanego, to jest gdy z wiążącego strony procesu stosunku prawnego wynika zarówno uprawnienie powoda do zgłoszenia konkretnego żądania, jak również obowiązek pozwanego do jego spełnienia. Dlatego też fakty, z których wywodzone jest dochodzone roszczenie (tworzące prawo podmiotowe), powinien co do zasady dowieść powód.

Legitymacja procesowa stanowi przesłankę materialnoprawną, sąd dokonuje oceny jej istnienia w chwili orzekania co do istoty sprawy (wyrokowania), a brak legitymacji procesowej – czynnej bądź biernej – prowadzi do oddalenia powództwa (vide wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z 09.05.2014r. w sprawie II Ca 1255/13).

Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika jednoznacznie, że przedmiotową hipoteką zabezpieczona została spłata kredytu zaciągniętego w Banku Spółdzielczym w B. wyłącznie przez męża powódki – A. K. oraz, że w dacie wytoczenia niniejszego powództwa powódka nie była już współwłaścicielem przedmiotowej nieruchomości. Z załączonego do akt sprawy odpisu księgi wieczystej nr (...) wynika wprost, że od 3 lipca 2018 roku wyłącznymi właścicielami przedmiotowej nieruchomości są R. K. i K. K. (1). Zatem wobec faktu, iż wpisy w księdze wieczystej (...) nie dotyczą praw rzeczowych ani praw osobistych powódki, I. K. nie posiada legitymacji procesowej czynnej do wystąpienia z niniejszym roszczeniem o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym poprzez wykreślenie przedmiotowej hipoteki.

Ciężar dowodu, że zabezpieczona wierzytelność wygasła, a w rezultacie zabezpieczająca ją hipoteka przestała istnieć, spoczywa na właścicielu nieruchomości (art. 6 k.c. w zw. z art. 3 ust. 1 u.k.w.h.) zobowiązanym do przedstawienia sądowi wieczystoksięgowemu wykazującego tę okoliczność odpowiedniego dokumentu (art. 31 u.k.w.h.). Jeżeli właściciel nieruchomości nie dysponuje takim dokumentem, a wierzyciel odmawia współpracy (por. art. 100 u.k.w.h.) lub zaprzecza wygaśnięciu hipoteki, dłużnikowi istotnie przysługuje powództwo z art. 10 ust. 1 u.k.w.h. o uzgodnienie stanu prawnego nieruchomości ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, tj. o ustalenie, że hipoteka wpisana w księdze wieczystej nie istnieje (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 1998 r., I CKN 885/97, OSNC 1999, nr 4, poz. 84, postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 listopada 1998 r., I CKN 354/98, nie publ., z dnia 8 marca 2007 r., III CSK 347/06, OSNC-ZD 2008, nr 1, poz. 21, z dnia 22 lutego 2008 r., V CSK 400/07, niepubl. oraz z dnia 22 stycznia 2010 r., V CSK 190/09, nie publ.).

Załączony do akt sprawy „wykaz niespłaconych kredytów na rzecz Banku Spółdzielczego w B. na dzień 30.09.1997r.” (k. 7-8) sporządzony przez syndyka masy upadłości, który to wykaz doręczony został powódce, na jej pisemny wniosek, przez Sąd Okręgowy VII Wydział Gospodarczy w B., potwierdza jednoznacznie, że zabezpieczona przedmiotową hipoteką wierzytelność Banku Spółdzielczego w B. została spłacona.

W rozpoznawanej sprawie, wierzyciel hipoteczny nie może wystawić stosownego dokumentu potwierdzającego spłatę zabezpieczonej hipoteką wierzytelności, albowiem nie istnieje od dziewiętnastu lat. Bank Spółdzielczy w B. na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Suwałkach został 6 października 1999 roku wykreślony z rejestru spółdzielni i utracił swój byt prawny oraz zdolność sądową.

Rejestr spółdzielni stanowił państwowy rejestr, który był ówczesnie prowadzony przez tzw. sądy rejestrowe.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z 30 czerwca 2016 roku wydanym w sprawie I CSK 435/15 dotyczącej wykreślenia z rejestru sądowego rolniczej spółdzielni produkcyjnej, stwierdził, iż „świetle przepisów dotyczących stosunków zobowiązaniowych istnieją podstawy do przyjęcia, że skoro wierzytelność to określona sytuacja prawna jednego podmiotu (wierzyciela) wobec drugiego podmiotu (dłużnika) polegająca na możliwości domagania się przez wierzyciela określonego zachowania dłużnika, do którego dłużnik jest prawnie zobowiązany, to uzasadniony jest wniosek, że w sytuacji utraty bytu prawnego przez jedną ze stron zobowiązania i braku następstwa prawnego tej strony, zobowiązanie nie może dalej istnieć. Z chwilą prawomocnego wykreślenia osoby prawnej (w rozpoznawanym przypadku - spółdzielni) z rejestru sądowego traci ona osobowość prawną, a tym samym zdolność prawną. Od

tej chwili spółdzielnia nie może być podmiotem praw wynikających ze stosunków zobowiązaniowych łączących ją dotychczas z innymi podmiotami prawa. Należy więc przyjąć, że utrata bytu prawnego spółdzielni będącej wierzycielem, powoduje jednak wygaśnięcie wierzytelności, w tym także wierzytelności zabezpieczonej hipotecznie, zaś postanowienie sądu rejestrowego o wykreśleniu spółdzielni z rejestru może stanowić podstawę wykreślenia hipoteki przysługującej nieistniejącej już i wykreślonej z rejestru spółdzielni”.

Słuszność stanowiska, że skoro nie ma jednej ze stron stosunku prawnego, to i nie ma wierzytelności, została także potwierdzona przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 05.11.2008r. w sprawie I CSK 204/08 oraz w postanowieniu z 10.09.2015r. w sprawie II CSK 745/14.

Pozwany w niniejszej sprawie (...) - (...) Bank Spółdzielczy w P., na podstawie umowy przechowywania zawartej zgodnie z obowiązującymi ówczesnie przepisami archiwizacyjnymi, przyjął od syndyka masy upadłości jedynie na przechowanie określone dokumenty zlikwidowanego Banku Spółdzielczego w B.. Podkreślić należy, że przekazanie dokumentów banku na podstawie umowy przechowywania przez syndyka masy upadłości nie spowodowało zaistnienia następstwa prawnego oraz zmian w zakresie rozporządzania wierzytelnościami i wydawania w związku z nimi decyzji w imieniu Banku Spółdzielczego w B.. (...) - (...) Bank Spółdzielczy w P. nie jest następcą prawnym zlikwidowanego Banku Spółdzielczego w B. i w konsekwencji nie posiada legitymacji do występowania w niniejszej sprawie w charakterze pozwanego.

Z powyższych względów, stwierdzając brak po stronie powódki i pozwanego legitymacji procesowej, Sąd powództwo oddalił.

Właściciel przedmiotowej nieruchomości, powołując się na numery spraw ***Ns-Rej S 109/99*** oraz ***Rs III – 235***, powinien zwrócić się do Sądu Rejonowego w Suwałkach z wnioskiem o doręczenie mu odpisu prawomocnego postanowienia o wykreśleniu tegoż banku z rejestru spółdzielni, a następnie złożyć do IV Wydziału Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Piszcu wnioski o wykreślenie z działu IV księgi wieczystej numer (...) hipoteki umownej zwykłej w wysokości 120,00 złotych ustanowionej na rzecz Banku Spółdzielczego w B., dołączając do tego wniosku dokumenty otrzymane z Sądu Rejonowego w Suwałkach oraz wykaz niespłaconych na dzień 30.09.1997r. kredytów na rzecz tegoż banku.